

herra B. K. J. Langenskiöld sekä valtuuston notaarina helmikuun 26 p:ään lakitieteenkandidaatti K. E. L. von Pfaler ja sen jälkeen varatuomari J. A. Norrmén.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden varrella 22 kertaa, niistä 2 kertaa lisätyin jäsenluvuin.

Vuoden varrella saapui 271 ja vuoteen 1885 siirtyi 41 asiaa ¹⁾.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku oli 290 ja valtuuston puolesta lähetettyjen kirjelmien luku 250.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupunginasemakaavaa sekä kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan sellaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset.

Kaupungin luoteispuolella olevan alueen kaupunginasemakaava. Raha-toimikamari oli vuonna 1883 jättänyt ²⁾ kaupunginvaltuustolle ehdotuksen Kampinmalmin sekä Sandnäsin, Arkadian, Fjälldalin ja Bergan huvilain kaupunginasemakaavaksi esittäen, että se hyväksyttäisiin. Valtuusto lähetti ³⁾ vuonna 1884 tämän ehdotuksen valiokuntaan, johon kuuluivat vtt Tallqvist, Nyström ja Moring, hovineuvos A. W. Brummer ja kaupunginlääkäri, filosofian- ja lääketieteentohtori C. I. Qvist. Sen johdosta antamassaan lausunnossa valiokunta ensiksi otti vastattavakseen kysymykseen, oliko uusien rakennustonttien tarve niin pakottava, ettei kyseisen alueen liittämistä kaupunginasemakaavaan ja sen luovuttamista rakennettavaksi enää voinut haitatta siirtää tuonnemmaksi. Valiokunta ei puolestaan voinut katsoa tällaista tarvetta olevan olemassa niin kauan kuin suuret määrät tontteja sekä kaupungin sisäosissa että sen laidoilla joko olivat rakentamattomina tai niillä oli vain vähäpätöisiä puuhökkeleitä. Valiokunnan mielestä oli paljon paremmin kaupungin edun mukaista pyrkiä keskitykseen, mikäli se saattoi tapahtua ilman pelkoa siitä, että kaupunki tuli liian ahtaasti rakennetuksi, kuin lisäämään sen aluetta, joka väkilukuun verrattuna ennestäänkin oli sangen laaja. Kun oikeudenmukaisuuden vuoksi uusien kaupunginosain tuli saada nauttia samoja etuja kuin vanhempienkin, lisäksi ehdotettu laajennus kohtuuttomasti kaupungin hallintokustannuksia. Puheena oleva alue, joka sijaitisi hautausmaiden ja teurastamon läheisyydessä ja jonka asema terveydellisessä suhteessa muutenkin oli suhteellisen epäedullinen, ei sitäpaitsi tuntunut hyvin soveltuvan asuntotarkoituksiin, minkä lisäksi tuntuva osa siitä tarvittiin todennäköisesti odotettavissa olevaan rautatiealueen laajentamiseen. Valiokunta huomautti, että terveellisten ja hyvin sijaitsevien asuntotonttien tarve tuli pitkäksi ajaksi eteenpäin täysin tyydytetyksi sen jälkeen kun kaupungin alueen eteläisin osa, joka käsitti n.s. Punavuorten alueen, oli järjestelty ja jaettu kortte-

¹⁾ Kaupunginvaltuuston vuosien 1883 ja 1884 diaarien epätäydellisyyden takia ei edellisestä vuodesta ratkaisemattomina siirtyneiden eikä myöskään vuoden varrella ratkaistujen asiain lukumäärää voida ilmoittaa. — ²⁾ Ks. 1879—83 kert. s. 269. —

³⁾ Valt. pöytäk. 29 p. tammik. 12 §.

leihin, mitä koskeva kaupungininsinöörin jo laatima ehdotus ennen pitkää lähetettäisiin kaupunginvaltuustolle.

Valiokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ ottaa kaupungin luoteispuolella sijaitsevan alueen kaupunginasemakaavan vahvistamista koskevan kysymyksen lopullisesti käsiteltäväkseen kaupungin eteläosan järjestelyn yhteydessä.

Erinäisten I, III, IV, V, VI ja VII kaupunginosan osien uudestijärjestely. Sen jälkeen kun rakennuskonttori rahatoimikamarin toimeksiantosta oli laatinut kaksi ehdotusta, jotka sisälsivät kaupunginasemakaavaan tehtäviä muutoksia ja joista toinen koski erästä I kaupunginosan osaa ja toinen III, IV, V, VI ja VII kaupunginosan osia, kamari lähetti molemmat ehdotukset kaupunginvaltuustolle ehdottaen ²⁾, että erityiselle valiokunnalle annettaisiin tehtäväksi tarkastaa ehdotukset ja silloin harkita erinäisiä kamarin niihin tehtäväksi ehdottamia muutoksia. Tähän myöntyen valtuusto lähetti ³⁾ asian valiokuntaan ⁴⁾, joka s.v. oli asetettu tarkastamaan Kampinmalmin sekä Sandnäsin, Arkadian, Fjälldalin ja Bergan huvilain kaupunginasemakaavaehdotusta. Valiokunnan mietintö ei saapunut vuoden varrella.

Katajanokan kaupunginasemakaavan uudestijärjestely, satamaradan rakentaminen y.m. Yli-insinööri H. Th. Tallqvist, joka oli saanut ⁵⁾ tehtäväkseen laatia yksityiskohtaisen ehdotuksen Katajanokan kaupunginasemakaavaan tehtäviksi muutoksiksi, oli vuonna 1882 esittänyt rahatoimikamarille Katajanokan länsiosan kaupunginasemakaavaehdotuksen, johon liittyi ehdotus rautatieyhteyden järjestämiseksi Eteläsataman ja maan rautatieverkon välille. Hankittuaan vuonna 1883 kaupungininsinööriltä lausunnon ⁶⁾ näistä ehdotuksista kamari s.v. oli antanut ⁷⁾ kaupunginvaltuustolle asiaa koskevan esityksen ⁸⁾. Kamarin esitystä esiteltäessä valtuusto vuonna 1884 lähetti ⁸⁾ asian edelleen valmisteltavaksi valiokuntaan, johon kuuluivat vtt Svensson, Frosterus ja Wasastjerna, hovineuvos L. Th. Krogius ja kauppias A. F. Wasenius. Valiokunta ei antanut mietintöä vuoden varrella.

Tähtiorninvuoria ja Saunatietä koskeva kaupunginasemakaavan muutos sekä tonttipaikan luovuttaminen säätytalolle. Lisätty säätytalovaliokunta ja kaupunginvaltuusto olivat vuonna 1883 anoneet ⁹⁾ senaatilta voimassa olevan kaupunginasemakaavan muuttamista siten, että suunnitellun säätytalon määrätyin ehdoin saisi sijoittaa Tähtiorninvuorten itäosaan ja Saunatien järjestelyä sen yhteydessä muutettaisiin. Vuonna 1884 ilmoitettiin, että senaatti pääpiirteittäin mainitun esityksen mukaisesti oli myöntynyt säätytalon rakentamiseen ehdotetulle paikalle ja sallinut, että Saunatien itäpuolella olevat makasiinitontit säilytettiin ehdoin, että niillä olevat, osalta rappeutuneet makasiinirakennukset kymmenen vuoden kuluessa rakennettiin uudestaan kivistä niin että niille tuli julkisivut katua kohden ja sisäänkäytävät ainoastaan meren puolelle sekä että Saunatie saman ajan kuluessa levennettiin 60 jalan levyiseksi kaduksi. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto antoi ¹⁰⁾ rahatoimikamarille tehtäväksi antaa lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin senaatin päätös kenties saattoi

¹⁾ Valt. pöytäk. 27 p. toukok. 1 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 3 v:lta 1885. — ³⁾ Valt. pöytäk. 7 p. lokak. 6 §. — ⁴⁾ Ks. s. 2. — ⁵⁾ Ks. 1879—83 kert. s. 5. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 1. — ⁷⁾ Ks. 1879—83 kert. s. 270 ja seur. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 29 p. tammik. 11 §. — ⁹⁾ Ks. 1879—83 kert. s. 272. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. 28 p. lokak. 7 §.

antaa aiheen, erikoisesti huomioon ottaen Saunatien itäpuolella olevien makasiinien uudestaanrakentamisen.

Lausuntoja tonttien yhteenrakentamisesta. Maistraatin pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa trurastajamestari C. Lindrothin anomuksesta saada yhdistää ja rakentaa yhteen omistamansa Erottajan tontit n:ot 3 ja 4 valtuusto päätti ¹⁾ lausunnossaan puolestaan ehdottaa anomuksen hyväksyttäväksi. Myöhemmin ilmoitettiin ²⁾ senaatin myöntyneen siihen ehdoin, että näille tonteille katua vastaan sai rakentaa vain kivitaloja.

Samanlaisen lausunnon valtuusto päätti ³⁾ antaa Sedmigradskyn pien-tenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnan tekemästä anomuksesta saada rakentaa yhteen Marian turvakodin omistamat Ison Robertinkadun tontit n:ot 12 ja 14.

Lausuntoja tonttien jakamisesta. Maistraatin pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa majuri A. Mobergin ja ylitirehtööri L. I. Lindqvistin anomuksesta, että heille myönnettäisiin lupa yhteisesti omistamansa Puistokadun tontin n:o 4 jakamiseen kahtia anomukseen oheistetun asemapiirroksen osoittamalla tavalla, valtuusto päätti ⁴⁾ lausunnossaan ehdottaa tähän anomukseen myönnettäväksi. Myöskään mainittujen henkilöiden esittämää uutta ehdotusta vastaan, joka koski puheena olevan tontin jakamista, valtuustolla ei ollut ⁵⁾ mitään muistuttamista.

Myöskin kirjuriinleski A. Lindroosin ja leipuri F. Feodoroffin esittämä anomusta, joka koski oikeutta Kasarminkadun tontin n:o 22 jakamiseen kahtia, kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ maistraatille annettavassa lausunnossa puoltaa.

Sörnäsän niemekkeen alueen n:o 21 uusi jaoituskaava. Sen johdosta että Sörnäsän niemekkeen alueella n:o 21 olevien varastopaikkain vuokra-aika kahta paikkaa lukuun ottamatta päättyi vuoden lopussa, rahatoimikamari oli antanut laatia mainitulle alueelle uuden jaoituskaavan. Tämän mukaan edellä mainitut kaksi paikkaa, n:ot 5 ja 6, jäivät entiselleen, ja alue n:o 21 tuli niitä lukuun ottamatta käsittämään yhdeksän varastopaikkaa, jotka merkittiin n:oilla 1—4 ja 7—11. Kamarin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ hyväksyä uuden jaoituskaavan ja valtuuttaa kamarin huutokaupalla tai hankkimalla sinetillä suljettuja tarjouksia antamaan vuoden päättyessä vapautuvat yhdeksän paikkaa vuokralle kamarin kohtuullisina pitämistä vuokramaksuista ja muuten kaupungin varastopaikoille vahvistetu-
in ehdoin.

Meilansin eteläisen niemekkeen jaoituskaava. Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁸⁾ kaupungin omistaman Meilansin tilan eteläisen niemekkeen eli n. s. Ison ja Pienen Kalastajalahden välisen alueen jaoituskaavan, jonka mukaan tämä alue laaditun kartan tarkemmin osoittamalla tavalla jaettaisiin kuudeksi huvilapalstaksi, minkä ohessa kamari valtuutettiin tarpeen mukaan rakennuttamaan alueelle erinäisiä ehdotettuja teitä.

Ulriikaporin kaivopuiston hankkiminen takaisin kaupungille. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1883 kehoittanut ⁹⁾ rahatoimikamaria tiedustelemaan Ulrikasborgs bad- och brunnsinrättnings aktiebolag nimisen yhtiön johtokunnalta, suostuiko mainittu yhtiö ja millä ehdoilla luovutta-

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. syysk. 5 §. — ²⁾ S:n 25 p. marrask. 6 §. — ³⁾ S:n 11 p. marrask. 4 §. — ⁴⁾ S:n 12 p. helmik. 2 §. — ⁵⁾ S:n 27 p. kesäk. 2 §. — ⁶⁾ S:n 8 p. huhtik. 3 §. — ⁷⁾ S:n 28 p. lokak. 15 §. — ⁸⁾ S:n 29 p. tammik. 16 §. — ⁹⁾ Ks. 1879—83 kert. s. 280.

maan Ulriikaporin kaivopuiston kaupungille. Kamarin tiedusteluun johtokunta oli vastannut, että yhtiö suostui luovuttamaan kaupungille puiston siinä olevine, yhtiölle kuuluvine rakennuksineen ja laitoksineen ynnä yhtiön tuloa tuottavat oikeudet seuraavin ehdoin:

1) että kaikki puiston huvilanomistajat, ellei heidän kanssaan toisin sovittu, yhtiön heille laatimien sopimusten mukaisesti saivat häiriytymättä nauttia heille taattuina oikeuksina ehdoin, että he täyttivät sopimusten mukaiset velvollisuutensa;

2) että kaupunki lunasti ne yhtiön n. s. primitiiviset osakkeet ¹⁾, jotka sille siinä tarkoituksessa tarjottiin, sekä kaikki yhtiön teoslainaosakkeet ²⁾, kumpaisetkin niiden nimellisarvon mukaan eli maksaen niistä 100 ruplaa pankkiosoituksia, vastaten 114: 90 markkaa kappaleelta edellisistä ja 2,000 markkaa kappaleelta jälkimmäisistä;

3) että kaupunki otti nimiinsä yhtiön velan, joka vuoden 1884 alussa oli 39,000 markkaa ja käsitti 78 kpl. vuotuisella kuoletuksella ja 6 %:n koro- roin liikkeessä olevia 500 markan määräisiä velkakirjoja.

4) että kaupunki jatkuvasti maksoi sen eläkkeen, määrältään 200 markkaa vuodessa, jonka yhtiö oli sitoutunut suorittamaan vahtimestari Rosenströmin leskelle hänen jäljellä olevana elinaikanaan, ja sitoutui antamaan lippujen myyjättärelle rouva Clementille, joka oli ollut yhtiön palveluksessa enemmän kuin 40 vuotta, vähintään 400 markan suuruisen vuotuisen eläkkeen lukien siitä ajasta, jolloin hän luopui toimestaan; sekä

5) että kaupunki ottaen huomioon yhtiön tarkoituserät ja tunnustuksen osoitukseksi sen perustajille ja teoslainan antajille sitoutui jatkuvasti ja yhä edelleen säilyttämään paikalla yleisen puiston.

Rahatoimikamari oli tämän johdosta hankkinut m. m. otteita yhtiön viime vuosien tileistä, tietoja yhtiön omaisuuden palovakuutusarvosta ja niiden vuokrasopimusten kaavakkeet, joilla puiston alueella olevat huvilapalstat oli vuokrattu, sekä antanut kaupungininsinöörin laatia kustannusarvion viertotien rakentamisesta puiston eteläosaan, kylpylaitoksesta huvilaan n:o 6; tämä arvio päättyi 17,900 markkaan. Vuokrasopimukset olivat kahta olennaisesti toisistaan eroavaa lajia. Toisen mukaan, jota oli käytetty itäisellä puistoalueella sijaitsevain huvilain n:ot 1—7 ja 9—20 vuokrauksessa, vuokra-aika kesti niin kauan kuin Helsingin kaupungin yhtiölle vuokraama alue oli yhtiön hallussa ja jakautui kaksikymmentäviisi-vuotiskausiin siten, että vuokraajalla jokaisen sellaisen kauden päättyessä oli oikeus saada vuokraoikeus pidennetyksi seuraavaksi yhtä pitkäksi kaudeksi ehdoin, että vuokra- ja tienkunnossapitomaksuja kullakin kerralla korotettiin 25—50 %, jota vastoin pohjavero jäi entiselleen; sitäpaitsi vuokraaja sai luovuttaa vuokraoikeutensa toiselle henkilölle ilman että siihen tarvitsi hankkia johtokunnan suostumusta. Toinen laji sopimuksia koski itäisen puistoalueen huviloita n:ot 21—23 sekä kaikkia läntisen alueen huviloita. Tämänkin sopimuskirjan mukaan huvilat olivat luovutetut viidenkolmatta vuoden ajaksi, mutta vuokraajilla oli vain yhden kerran oikeus vuokranpidennyksen saamiseen, nimittäin viideksikolmatta vuodeksi lisää, kuitenkin siten, että yhtiökokous silloin, jos se katsottiin kohtuulliseksi, saattoi korottaa vuokra- ja tienkunnossapitomaksuja enintään 50 %, jota vastoin pohjavero tässäkin tapauksessa jäi entiselleen; vuokra-ajan

¹⁾ »Primitiivisten» osakkeiden lukumäärä oli 277 ja niiden kirjanpitoarvo vuoden 1883 lopussa 31,828: 57 markkaa. — ²⁾ Osakkeiden lukumäärä oli 108 ja niiden kirjanpitoarvo vuoden 1883 lopussa 1,550,770: 92 markkaa.

päätyessä tuli huvilanomistajan, ellei muuta sopimusta saatu aikaan, siirtää pois talonsa ja rakennuksensa, eikä hänelle ollut myönnetty oikeutta vuokraoikeutensa luovuttamiseen toiselle johtokuntaa kuulematta.

Kaupunginvaltuustolle antamassaan lausunnossa¹⁾ rahatoimikamari totesi, että se kauppahinta, josta Kaivopuisto muita ehtoja lukuunottamatta oli tarjottu kaupungille, nousi n. 287,000 markkaan. Saatavissa olleiden tietojen nojalla kamari oli laskenut, että suunnitellun kaupan johdosta saatavat tulot todennäköisesti riittäisivät puiston ja rakennusten kunnossapitokustannusten suorittamiseen, mutta että mitään ylijäämää ei ollut odotettavissa mainitun kauppahinnan koron ja kuoletuksen suorittamiseen. Jonkin verran edullisemmaksi taloudellinen tulos muodostuisi vuoden 1886 jälkeen, jolloin muutamien huvilain vuokra-aika päättyi ja niiden vuokramaksut kohoaisivat. Mutta toisaalta epäilemättä vaatimukset, jotka kohdistuivat teiden kunnossapitoon, valaistukseen y. m., mistä huolehtiminen siirtyisi yhtiöltä kaupungille, tulivat vuodesta vuoteen kasvamaan. Jos kaupunki halusi pitää puiston ajanmukaisessa kunnossa, tarvittiin sen tähden sen tulot kokonaan menojen suorittamiseen. Kaupungin menosääntö saisi siten kannettavakseen sen lisäyksen, jonka puiston lunastamista varten otettavan lainan korko ja kuoletus aiheuttivat ja joka voitiin arvioida n. 20,000 markaksi vuodessa. Kaupungilla oli kenties kuitenkin syytä alistua tähän uhraukseen saadakseen Kaivopuiston takaisin haltuunsa, sillä vain siten saatiin takeit siitä, että tämä kaunis ja edullisesti sijaitseva puistoalue tuli hyvin hoidetuksi ja etteivät huvilarakennukset sitä enempää supistaneet. Eräs keino näytti kuitenkin olevan olemassa niiden uhrausten vähentämiseksi, joihin kaupungin täytyi suostua, jos yhtiön tarjous sellaisenaan hyväksyttiin. Ensimmäistä yhtiön asettamaa ehtoa vastaan voitiin kamarin mielestä huomauttaa, että itäisen huvilaryhmän huvilain n:ot 1—7 ja 9—20 haltijat puiston siirtyessä kaupungille saisivat paremman oikeuden alueihinsa kuin heillä oli ollut yhtiön hallintakauden aikana. Heille näet taattaisiin alueittensa ainainen hallintaoikeus, jota heillä siihen asti ei voinut katsoa olleen, koska yhtiöllä ei ollut puistoon ehdottoman varmaa ainaista hallintaoikeutta ja tähän joka tapauksessa liittyi kylpylä- ja kaivohuonelaitosten ja niihin kuuluvien laitteiden asianmukaista ylläpitämistä koskeva ehto. Edelleen puheena olevien huvilanomistajain käyttöoikeus tulisi olemaan sellainen, että se sallisi heidän muutta mutkitta hankkia kiinnityksen huviloihinsa. Nyt heillä sitä vastoin tosin oli oikeus yhtiötä kuulematta luovuttaa vuokraoikeutensa toisille, mutta vaikkakin kiinnityksiä aikaisemmin oli myönnetty ainoastaan tämän perusteella, oli kamarin mielestä kuitenkin aivan ilmeistä, että vain kaupunki eikä yhtiö saattoi myöntää tähän tarkoitukseen vaadittavan tarpeellisen vapaamman käyttöoikeuden. Muiden huvilain haltijain kanssa näytti senkin jälkeen kun kaupunki oli ottanut puiston haltuunsa ilman vaikeutta voitavan tehdä sopimus niistä ehdoista, jotka sen johdosta olivat tarpeelliset. Mutta ensiksi mainitut huvilanomistajat eivät todennäköisesti sen jälkeen kun sopimus yhtiön kanssa oli saatu aikaan olisi halukkaita mihinkään sopimukseen kaupungin kanssa. Sitä vastoin asiaintila saattoi muodostua toisenlaiseksi, jos heille ehdotettaisiin sellaisen sopimuksen tekoa, ennenkuin yhtiön kanssa oli tehty sopimus, ja heidän suostumisensa siihen tehtäisiin yhtiön kanssa solmittavan sopi-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 6.

muksen ehdoksi. Se seikka, ettei näiden huvilanomistajain enempää kuin yhtiönkään hallintaoikeus ollut täysin varma sekä että oikeus vuokraoikeuden siirtämiseen ei merkinnyt oikeutta kiinnityksen hankkimiseen, tekisi heidät todennäköisesti halukkaiksi lunastamaan huvilapalstansa, kenties melkoisestakin hinnasta, jos heille tarjottiin mahdollisuus niiden omistusoikeuden hankkimiseen, mikä osaltaan helpottaisi kauppahinnan suorittamista yhtiölle. Siten kauppa taloudellisessa suhteessa tulisi kaupungille huomattavasti edullisemmaksi kuin muuten. Tehdessään sopimuksen puheena olevien huvilanomistajain kanssa kaupunki myöskin voisi määrätä huvilapalstain rakentamista, viemärikanavain järjestämistä y. m. koskevia nimenomaisia ehtoja. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella kamari oli sitä mieltä, ettei asiassa olisi tehtävä päätöstä, ennenkuin oli saatu selvyys siitä, halusivatko Kaivopuiston itäisen alueen huvilain omistajat lunastaa huvilapalstansa kaupungilta.

Rahatoimikamarin lausuntoa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti 1) kamarin ehdotuksen mukaisesti, ennenkuin asiassa muuhun ryhdyttiin, antaa kamarille toimeksi ryhtyä niiden Kaivopuiston huvilain omistajain kanssa, jotka olivat Ulrikasborgs bad- och brunnshusaktiebolag nimiseltä yhtiöltä saaneet vuokraoikeuden huvilapalstoihinsa yhtä pitkäksi ajaksi kuin yhtiöllä itsellään oli oikeus pitää mainittua aluetta hallussaan, neuvotteluihin siitä, halusivatko he ja millaisin ehdoin lunastaa palstansa.

Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto sen jälkeen myönsi 2) enintään 1,000 markan suuruisen määrärahan Kaivopuiston itäisen huvilalueen kartan laatimista varten. Kamarin samanaikaisesti tekemä ehdotus, että ryhdyttäisiin toimenpiteeseen kaupunginvaltuuston lisäjäsenten valitsemiseksi käsittelemään kysymystä puiston lunastamisesta kaupungille, valtuusto sitä vastoin epäsi.

Päätettyään neuvottelut puheena olevien huvilanomistajain kanssa ja sen jälkeen kun rakennuskonttori oli laatinut edellä mainitun kartan, rahatoimikamari teki kaupunginvaltuustolle lopullisen esityksen 3) asiasta. Kamari ehdotti siinä:

1) että kaupunki ottaisi puistoalueen hallintaansa yhtiön esittämin ehdoin;

2) että kaupunki sen jälkeen kun itäinen huvila-alue mainitun kartan mukaisena oli otettu kaupunginasemakaavaan ja sille oli saatu vahvistus, luovuttaisi asianomaisille huvilanomistajille omaksi palstat n:ot 1—20 heidän sitoutuessaan niihin velvoituksiin, joihin he siinä tarkoituksessa olivat suostuneet;

3) että kaupunki puheena olevaa ostoa varten ottaisi 300,000 markan suuruisen lainan, mikäli mahdollista korkojen maksun ja kuoletuksen suhteen samoin ehdoin, jotka huvilanomistajille oli myönnetty, siten, että vuotuismaksu olisi 5 % alkuperäisestä pääomamäärästä ja siitä 4 % jokaisen suorituksen tapahtuessa maksamatta olevasta määrästä laskettaisiin koroksi ja loput pääoman kuoletukseksi.

Sen ohessa rahatoimikamari erityisesti lainakysymyksen takia uudisti aikaisemmin esittämänsä ehdotuksen toimenpiteeseen ryhtymisestä lisäjäsenten valitsemiseksi kaupunginvaltuustoon asian ratkaisemista varten.

Sitten kun kaupunginvaltuusto hyväksyen 4) viimeksi mainitun ehdo-

1) Valt. pöytäk. 8 p. huhtik. 5 §. — 2) S:n 13 p. toukok. 9 §. — 3) Valt. pain. asiakirj. n:o 16. — 4) Valt. pöytäk. 7 p. lokak. 7 §.

tuksen oli anonut maistraatin toimenpidettä valtuuston lisäjäsenten valitsemiseksi ja maistraatti oli tähän myöntynyt, valittiin yleisessä raastuvankokouksessa valtuuston lisäjäseneiksi asian käsittelyyn laamanni A. J. Rudbäck, kauppias N. Wavulin, apteekkari J. A. Grönvik, insinööri O. Eklund, kauppias A. Ferlmann, kirjakauppias K. E. Holm, lakitieteentoritori A. J. Lille, hovineuvos L. Th. Krogius, turkkuri A. Lundqvist, kauppiat C. O. Lindström ja E. J. Willstedt, arkkitehti C. G. Hiort af Ornäs, tehtailija V. J. von Wright, ensimmäinen arkkitehti, kollegiasessori C. Kiseleff, oikeusraatimies E. Öhman, kauppias W. Klärich, insinööri E. F. M. Hallberg, valtioneuvos C. F. Forsman, filosofianmaisteri K. H. Lindholm, eversti W. Th. von Kræmer, asiamies V. Höckert, filosofianmaisteri, vapaaherra C. H. B. af Schultén, ylitirehtööri, valtioneuvos J. H. A. af Forselles ja rautatienhallituksen sihteeri C. B. Federley.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä lisätyt kaupunginvaltuutetut päättivät¹⁾:

että kaupunki sen jälkeen kun Kaivopuiston itäinen huvila-alue oli rakennuskonttorin laatiman kartan mukaisesti otettu kaupunginasemakaavaan ja tälle oli saatu vahvistus, ottaisi yhtiön asettamin ehdoin hallintoonsa Kaivopuiston ja luovuttaisi asianomaisille huvilanomistajille omaksi palstat n:ot 1—20 ehdoin, että he ottivat kantaakseen ne velvoitukset, joihin he tässä tarkoituksessa olivat sitoutuneet;

että kaupunki ottaisi Kaivopuiston lunastamista varten 300,000 markan suuruisen kuoletuslainan, joka maksettaisiin suorittamalla vuosittain enintään 5 $\frac{1}{2}$ % alkuperäisestä pääomasta ehdoin, ettei korko ylittänyt 4 $\frac{1}{2}$ % vuodessa lainasummalle, mahdollista pääoma-alennusta silloin lukuun ottamatta; sekä

antaa varsinaiselle valtuustolle tehtäväksi ryhtyä kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joihin lisätyn kaupunginvaltuuston päätös saattoi antaa aiheen.

Ne velvoitukset, joihin edellä mainittujen huvilapalstain haltijat olivat sitoutuneet näiden palstain lunastamiseksi, olivat seuraavat:

palstain n:ot 1—7, 9—16 ja 18—20 haltijat itsekukin suorittamaan palstastaan kauppahinnan, joka oli arvioitu 24,4 pennin mukaan jokaiselta sen pinta-alan neliöjalalta;

huvilapalstan n:o 8 haltija luovuttamaan kaupungille puistoon yhdistettäväksi sen osan palstaa, joka jäi mainittuun karttaan merkityn viivan itä- ja eteläpuolelle ja jonka pinta-ala oli 109,750 neliöjalkaa, sekä suorittamaan jäljellä olevasta, 128,750 neliöjalan laajuudesta alueesta kauppahintaa 8,666 markkaa;

huvilapalstain n:ot 1—16 ja 18—20 haltijat maksamaan kauppahintansa suorittamalla vuosittain enintään 5 % niiden määrästä siten, että vuotuinen korko oli enintään 4 % ja loput kuoletusta;

huvilapalstan n:o 12 haltija, jonka palstan kauppahinta 24,4 pennin mukaan neliöjalalta olisi 12,114 markkaa, suorittamaan mainitun määrän edellyttäen, että huvilapalsta vastaisessa kaupunginasemakaavassa jaettiin kahdeksi palstaksi, n:oin 12 ja 12 a;

huvilapalstain n:ot 1, 3, 4 ja 5—8 haltijat olemaan teettämättä palstoilleen rakennuksia lähemmäksi puiston suurta lehtokujaa kuin mainittuun karttaan merkitty viiva osoitti, sekä huvilapalstain n:ot 2, 3 a, 9, 10 ja 18—

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. 25 p. marrask. 1 §.

20 haltijat niinkään olemaan rakentamatta niille lähemmäksi palstain ohi kulkevaa päätietä kuin toiseen samasta kartasta näkyvään viivaan asti; sekä huvilapalstain n:ot 3 ja 4 haltijat olemaan rakentamatta palstoilleen lähemmäksi päätietä kuin kolmanteen usein mainitussa kartassa olevaan viivaan asti, minkä ohessa kelvottomaksi tuomittu palstalla n:o 4 oleva talo oli purettava.

Suomen valtion kanssa, jolla oli hallussaan huvilapalsta n:o 17, ei asiasta ollut voitu ryhtyä neuvotteluihin, minkä tähden ei myöskään voitu tehdä tämän palstan lunastamista koskevaa päätöstä.

Samalla esiteltiin lisätyille kaupunginvaltuutetuille niiden Kaivopuiston huvilanomistajain, joiden palstain vuokra-aika oli rajoitettu viideksikymmeneksi vuodeksi, esittämä anomus, että heidät oikeutettaisiin samoin ehdoin kuin puiston itäisen osan huvilapalstain n:ojen 1—20 haltijat lunastamaan omikseen huvilapalstansa. Tämänkin anomuksen suhteen lisätty kaupunginvaltuusto päätti antaa varsinaiselle valtuustolle tehtäväksi ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin. Varsinainen valtuusto lähetti ¹⁾ tämän asian rahatoimikamariin, jolta siitä pyydetty lausunto kuitenkin ei saapunut valtuustolle kertomusvuoden aikana.

Varsinainen kaupunginvaltuusto antoi ²⁾ sen lisäksi rahatoimikamarille tehtäväksi laatia ehdotuksen niiksi kaupungin rakennusjärjestykseen tehtäviksi muutoksiksi, jotka Kaivopuiston liittäminen kaupunginasemakaavaan teki välttämättömiksi, sekä laatia ja antaa valtuustolle asianmukaiset kartat puiston alueesta liitettäväksi kaupunginasemakaavan muutosta koskeviin valtuuston hakemusasiakirjoihin.

Vanhankaupungin Siltasaaren hankkiminen kaupungille. Rahatoimikamari teki kaupunginvaltuustolle esityksen Helsingin pitäjässä sijaitsevaan Viikin kapteeninvirkataloon kuuluvan Vanhankaupungin Siltasaaren hallintaoikeuden hankkimisesta kaupungille; tähän saareen oli rakennettu vesijohtolaitoksen suodantinlaitos ja se oli vuokrattuna kaupungille maaliskuun 14 p:ään 1896. Tässä tarkoituksessa olisi kamari valtuutettava ryhtymään neuvotteluihin leskirouva Th. K. Waseniuksen kanssa, jolla oli puheena oleva virkatalo vuokralla, ja talollisen K. Bergströmin kanssa, joka omisti erään virkataloon rajoittuvan pellon, sekä tarjoamaan viimeksi mainitulle 1,000 markkaa jokaisesta tynnyrialasta maata, jonka hän suostui luovuttamaan kyseisestä pellostä kaupungille. Jos neuvottelujen tulos oli myönteinen, oli kamarin sen jälkeen anottava senaatilta sellaista Viikin virkatalon maiden uudestijärjestelyä, että Siltasaari luovutettaisiin kaupungille, joka korvaukseksi antaisi tarvittavan pinta-alan kyseisestä pellostä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾ kamarin esityksen muutoksitta.

Tonttipaikan luovuttaminen sokeainopistolle. Sen jälkeen kun ehdotus Laivanvarustajakadun tontin n:o 2 luovuttamisesta sokeainopistolle suunnitellun rakennuksen paikaksi oli rauennut, kaupunginvaltuusto oli vuonna 1883 antanut ⁴⁾ rahatoimikamarille tehtäväksi ehdottaa jonkin toisen sopivan paikan tälle laitokselle. Tämän johdosta opiston johtajatar neiti H. M. Ingman oli kamarilta anonut, että Pietarinkadun tontit n:ot 1 ja 3 maksutta luovutettaisiin oman talon rakentamiseksi mainitulle laitokselle. Sen jälkeen kun nämä tontit toimitetussa katselmuksessa oli arvioitu yhteensä 28,206 markan arvoisiksi, kamari valtuustolle tekemässään esityk-

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. jouluk. 11 §. — ²⁾ S:n s:n 10 §. — ³⁾ S:n 22 p. huhtik. 6 §. — ⁴⁾ Ks. 1879—83 kert. s. 276.

sessä lausui, ettei kaupunki, vaikkakin antoi täyden tunnustuksen laitoksen tarkoituserille, omat tarpeensa ja niiden vaatimat uhraukset huomioon ottaen näyttänyt voivan antaa yritykselle, joka ei ollut tarkoitettu hyödyttämään erikoisesti kaupunkia, niin kallista lahjaa kuin edellä mainitut arvokkaat tontit olivat. Sitä vastoin kamari katsoi, että kaupungilla oli syytä puolestaan kannattaa yritystä luovuttamalla tontit hintaan, joka vastasi niiden puolta arviohintaa, eli 14,103 markasta. Tonttien luovutuksen ehdoksi olisi muuten määrättävä, että niille oli rakennettava vähintään hakemuksessa mainitun laajuinen rakennus, että tämä rakennustyö aloitettiin kahden vuoden kuluessa kaupan päättämisestä ja että kauppahinta, sille kuitenkin korkoa laskematta, ennen työn aloittamista maksettiin kaupunginkassaan, kaikki tämä kaupan purkautumisen uhalla, sekä että kaupungille pidätettiin oikeus sellaiseen tonttien pohjoisen rajaviivan mahdollisesti tarpeelliseen uudestijärjestelyyn, että niistä pitkin tätä rajaviivaa lohkaistiin n. 10 jalan levyinen alue, missä tapauksessa kuitenkin luovutettua aluetta vastaava kauppahinnan osa maksettaisiin takaisin sokeainopistolle.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ maksutta luovuttaa sokeainopistolle molemmat kyseiset tontit ehdoin, että niille rakennettiin sitä varten ainakin edellä mainitun laajuinen rakennus, että sen rakennustyö aloitettiin kahden vuoden kuluessa luovutuksesta sekä että kaupungille pidätettiin oikeus rahatoimikamarin mainitseman tonttien uudestijärjestelyn toimeenpanemiseen, kaikki sen uhalla, että nämä muuten joutuivat takaisin kaupungin haltuun.

Kirurgisen sairaalan alueen laajentaminen. Suunnitellun kirurgisen sairaalan paikaksi määrätyn Ulriikaporin alueen laajentamista koskeva senaatin siviilitoimituskunnan kirjelmä, joka oli maistraatin välityksellä lähetetty kaupunginvaltuustolle tiedoksi, ei aiheuttanut²⁾ toimenpidettä valtuuston taholta.

Myöhemmin läänin kuvernööri tiedusteli kaupunginvaltuustolta, suostuiko tämä siihen, että mainitun sairaalan alue ulotettiin 33 jalkaa etelämäksi ehdoin, että kaupungille luovutettiin takaisin yhtä paljon maata alueen pohjoisosasta, ja sen lisäksi luovuttamaan pitkin lisäalueen koko itäreunaa 10 jalan levyisen kaistaleen, joka yhdistettäisiin muuhun tontti-alueeseen. Valtuusto lähetti³⁾ asian rahatoimikamariin, mutta tämä ei vuoden varrella antanut siitä lausuntoaan.

Lisäalueen luovuttaminen lääninvankilalle ja määrärahan myöntäminen vankilan uudestirakentamista varten. Sen jälkeen kun oli pantu vireille kysymys Katajanokan lääninvankilan laajentamisesta siten, että sinne voitaisiin sijoittaa nekin vangit, joiden säilyttäminen kuului Helsingin kaupungille, jolloin kaupunki vapautuisi kaupunginvankilan ylläpitämisvelvollisuudesta ja tarvittavain vartijain palkkaamisesta tutkintovangeilleen, senaatin siviilitoimituskunta vaati kaupunginvaltuustolta lausuntoa siitä, suostuiko kaupunki sekä suorittamaan mainitun vankilan uudestirakennuskustannuksista 100,000 markkaa, mikä määrä maksettaisiin vähintään 10,000 markan suuruisina vuotuisina erinä, että maksutta luovuttamaan valtiolle vankilan laajentamiseen tarvittavan, asemapiirroksen tarkemmin merkityn, n. 85,000 neliöjalan laajuisen maa-alueen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 18 p. maalisk. 10 §. — ²⁾ S:n 11 p. marrask. 1 §. — ³⁾ S:n 9 p. jouluk. 3 §.

Lähetettyään¹⁾ asian rahatoimikamariin kaupunginvaltuusto tämän ehdotuksesta päätti²⁾ lausunnossaan ilmoittaa, että kaupunki ehdoin, että se ainiaaksi vapautettiin edellä mainituista velvollisuuksista, suostui sekä suorittamaan edellä mainitun suuruisen osan vankilan rakennuskustannuksista, joka maksettaisiin kymmenen vuoden kuluessa, aina kymmenes osa kerrallaan, että myös maksutta luovuttamaan valtiolle vankilan laajentamiseen tarpeellisen alueen Katajanokalta. Koska asemapiirroksen merkitty vankilan johtajan asunnon paikka Katajanokan uuden kaupunginasema-kaavan mukaan halkaisisi korttelin n:o 149 tontit n:ot 3 ja 8 siten, että niistä jäljelle jäävät osat tulisivat aivan sopimattomiksi edelleen rakennettaviksi ja koko tämän korttelin jaotus siten olisi muutettava, oli mainittuun korttaan johtajan asuntoa varten sen sijaan merkitty paikka ehdotetun Ympäryskadun (Periferigatan) varrelta juuri varsinaisen vankilatontin pohjoispuolelta, minkä ohessa lisäalueen rajaviivoihin oli tehty joitakin vähäisiä muutoksia. Se maa-alue, jonka kaupunki siten tarjoutui luovuttamaan vankila-alueen laajentamiseen, käsitti n. 99,800 neliöjalkaa, jota vastoin tarkoitukseen aikaisemmin oli katsottu tarvittavan 85,000 neliöjalkaa.

Tämän yhteydessä ja koska valtio osaksi oli pidättänyt itselleen, osaksi maksutta saanut kaupungilta vastaanottaa Katajanokan korttelit n:ot 140, 141 ja 142 sekä tontit lapsenpäästölaitosta ja kirurgista sairaalaa varten, kaupunginvaltuusto niinkään rahatoimikamarin ehdotuksesta päätti samassa lausunnossa esittää, että valtio luovuttaisi kaupungille takaisin korttelit n:ot 140 ja 141 sekä korttelista n:o 142 sen osan, jota ei tarvittu rahapajaa varten, jotta Katajanokalla käytettävissä oleva muutenkin liiaksi rajoitettu ja lääninvankilan laajentamisen edelleen supistama tila voitaisiin käyttää kaupan ja merenkulun tarpeisiin ja tämän kaupunginosan siinä tarkoituksessa suunniteltu uudestijärjestely kävisi mahdolliseksi.

2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset.

N. s. tykistöpihan luovuttaminen Venäjän sotilaslaitokselle. Läänin kuvernööri vaati kaupunginvaltuuston lausuntoa Suomenmaan sotilapiirin piiriesikunnan tekemästä esityksestä, että tila n:o 60 a, tykkiväen kasarmi, vuodesta 1889 lukien edelleen luovutettaisiin Venäjän sotilaslaitoksen tarpeisiin. Sen jälkeen kun asia oli lähetetty³⁾ rahatoimikamariin ja piiri-insinöörihallitus vieläkin oli pyytänyt⁴⁾, että sitä kiirehdyttäisiin, kamari esitti erinäisiä epäilyksiä sitä vastaan, että tila, joka soveltui jonkin yleisemmän, joko kaupungin oman tai valtion tarpeen tyydyttämiseen, luovutettiin niin vieraaseen tarkoitukseen kuin puheena olevaan. Sen varalta, että valtuusto kuitenkin katsoisi olevan syytä antaa Venäjän sotilaslaitoksen vuokrakauden tammikuun 1 p:nä 1889 päättyttyä käyttää hyväkseen aluetta, kamari anoi, että se valtuutettaisiin tekemään siitä sopimus Suomenmaan sotilaslaitoksen kanssa kolmeksikymmeneksi vuodeksi mainitusta päivästä lukien vuosivuokran kohotessa 400 markasta 2,400 markkaan. Valtuusto palautti⁵⁾ kuitenkin asian kamariin antaen tälle tehtä-

¹⁾ Valt. pöytäk. 27 p. kesäk. 6 §. — ²⁾ S:n 9 p. jouluk. 18 §. — ³⁾ S:n 23 p. syysk. 10 §. — ⁴⁾ S:n 28 p. lokak. 2 §. — ⁵⁾ S:n 11 p. marrask. 8 §.